

Wólka Kuligowska

Rozdział III

Wykorzystanie miejscowych materiałów skalnych i kamieni w lokalnym budownictwie

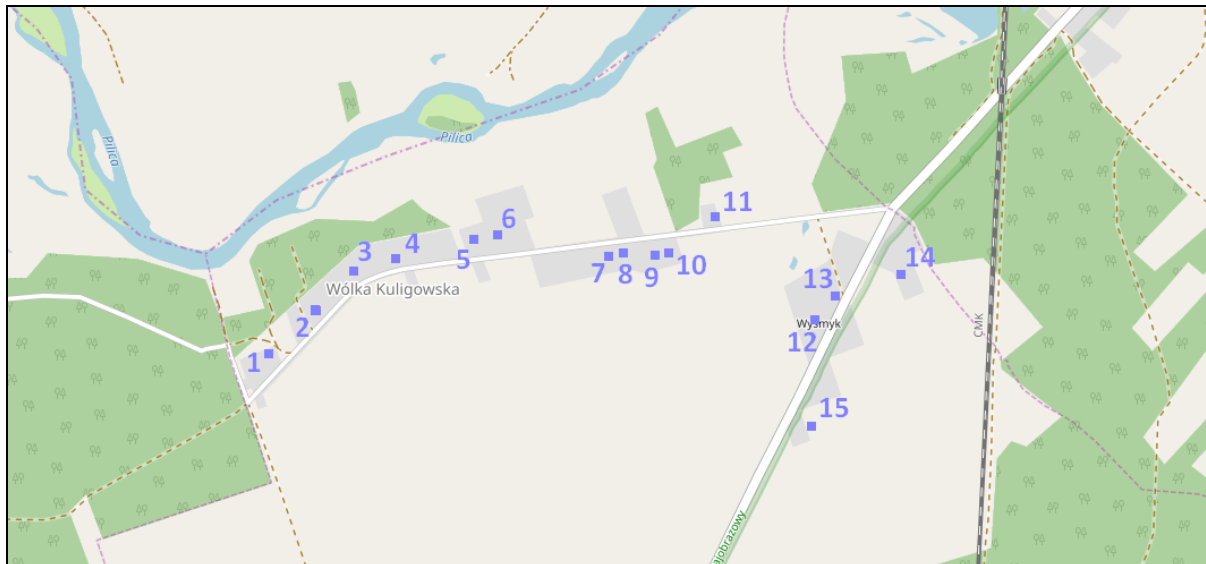
Kamienne budowle rozsiane wśród soczystej zieleni, to obrazki rodem z południowoeuropejskich zakątków. Wyglądają przepięknie, tajemniczo, mają swój urok i klimat. Dają świadectwo burzliwej przeszłości lodowcowej i geologicznej. W większości krajów Europy są zabezpieczane, eksponowane aby nie utraciły swojego dawnego charakteru. Kamień jest produktem naturalnym. Nie szkodzi środowisku, nie powoduje jego niszczenia. Powstawał przez miliony lat, jego wydobycie i przetwarzanie odbywa się mechanicznie, bez zastosowania środków chemicznych. Jego półprodukty mogą być poddane recyklingowi. Kamień naturalny jako materiał budowlany, wymaga bardzo niewielkiej konserwacji. Surowe kamienie, bez urozmaiceń nadają budynkom charakter trwałości, solidności, ochrony przed niebezpieczeństwami.

Malowniczości gminie Poświętne dodają bez wątpienia liczne budowle wykonane z lokalnych surowców, przetransportowanych zaledwie kilkaset metrów lub najwyżej kilka kilometrów od miejsca ich naturalnego występowania. Do konstrukcji całych budynków, czy tylko ich podwalin, części ścian użyto najczęściej miejscowe głązy i kamienie polodowcowe (głównie granity i gnejsy), piaskowce lub inne wydobyte w miejscowych wyrobiskach, kamieniołomach (szary alleński piaskowiec - Poręby – Kamieniec, chalcedonie i rudy żelaza - Gapinin, żelazisty piaskowiec - Dęborzeczek) czy zebrane na polach, skrajach lasów. Od wieków potwierdzały swoje walory budowlane jako odporny i trwały materiał. Te naturalne surowce zapewniają budynkowi doskonałą izolację i cyrkulację powietrza. Ściany trzymają temperaturę – w zimie nie przemarzają a latem na długo zachowują chłód. W niektórych miejscach te budynki zostały zniszczone, lecz kamień w nich użyty, został ponownie wykorzystany do budowy nowych. Każda wieś gminy może pochwalić się tymi niesamowitymi połączeniami tworów przyrody i ręki ludzkiej. Są to budynki gospodarcze, mieszkalne, instalacje na podwórkach chroniące czy zdobiące obejścia, ogrodzenia (murki), brukowane drogi. Mało znanym jest fakt, że w połączeniach kamieni, w miękkich zaprawach można spotkać wiele cennych, rzadkich i ginących owadów zapylających – błonkówek.

Tabela. 1. Wykaz tradycyjnych budowli z wykorzystaniem miejscowego materiału skalnego. Wieś Wólka Kuligowska.

Lokalizacja (Ryc. 1)	Charakter budynku, numer posesji	Rodzaj skały/kamienia wykorzystany	Zagrożenia, uwagi
1	Budynek gospodarczy, hodowla zwierząt, skład, towarzyszący przy domu, w obejściu gospodarczym (nr 102)	Miejscowe głązy i kamienie polodowcowe zebrane z okolicznych pól, skrajów lasu. Głównie granit z uzupełnieniem gnejsów	Zagrożenie i możliwość otynkowania, likwidacji i wyburzenia
2	Budynek gospodarczy, hodowla zwierząt, skład, towarzyszący przy domu, w obejściu gospodarczym (nr 108)	Miejscowe głązy i kamienie polodowcowe zebrane z okolicznych pól, skrajów lasu. Głównie granit z uzupełnieniem gnejsów	Możliwość otynkowania, likwidacji i wyburzenia
3	Budynek gospodarczy, hodowla zwierząt, skład, towarzyszący przy domu, w obejściu gospodarczym (nr 76)	Miejscowe głązy i kamienie polodowcowe zebrane z okolicznych pól, skrajów lasu. Głównie granit z uzupełnieniem gnejsów	Możliwość otynkowania, likwidacji i wyburzenia
4	Budynek gospodarczy, hodowla zwierząt, skład, towarzyszący przy domu, w obejściu gospodarczym (nr 90)	Miejscowe głązy i kamienie polodowcowe zebrane z okolicznych pól, skrajów lasu. Głównie granit z uzupełnieniem gnejsów	Możliwość otynkowania, likwidacji i wyburzenia
5	Budynek gospodarczy, hodowla zwierząt, skład, towarzyszący przy domu, w obejściu gospodarczym (nr 58)	Miejscowe głązy i kamienie polodowcowe zebrane z okolicznych pól, skrajów lasu. Głównie granit z uzupełnieniem gnejsów	Możliwość otynkowania, likwidacji i wyburzenia
6	Budynek gospodarczy, hodowla zwierząt, skład, towarzyszący przy domu, w obejściu gospodarczym (nr 60)	Miejscowe głązy i kamienie polodowcowe zebrane z okolicznych pól, skrajów lasu. Głównie granit z uzupełnieniem gnejsów	Możliwość otynkowania, likwidacji i wyburzenia
7	Budynek gospodarczy, hodowla zwierząt, skład, towarzyszący przy domu, w obejściu gospodarczym (nr 41)	Miejscowe głązy i kamienie polodowcowe zebrane z okolicznych pól, skrajów lasu. Głównie granit z uzupełnieniem gnejsów	Możliwość otynkowania, likwidacji i wyburzenia
8	Budynek gospodarczy, hodowla zwierząt, skład, towarzyszący przy domu, w obejściu gospodarczym (nr 29)	Miejscowe głązy i kamienie polodowcowe zebrane z okolicznych pól, skrajów lasu. Głównie granit z uzupełnieniem gnejsów	Możliwość otynkowania, likwidacji i wyburzenia
9 (Fot. 2)	Budynek gospodarczy, hodowla zwierząt, skład, towarzyszący przy domu, w obejściu gospodarczym	Miejscowe głązy i kamienie polodowcowe zebrane z okolicznych pól, skrajów lasu. Głównie granit z uzupełnieniem gnejsów	Możliwość otynkowania, likwidacji i wyburzenia
10	Budynek gospodarczy, hodowla zwierząt, skład, towarzyszący przy domu, w obejściu gospodarczym (nr 17)	Miejscowe głązy i kamienie polodowcowe zebrane z okolicznych pól, skrajów lasu. Głównie granit z uzupełnieniem gnejsów	Możliwość otynkowania, likwidacji i wyburzenia

11	Budynek gospodarczy, hodowla zwierząt, skład, towarzyszący przy domu, w obejściu gospodarczym (opuszczone gospodarstwo) Nr 20 51.577110, 20.386059	Miejscowe głązy i kamienie polodowcowe zebrane z okolicznych pól, skrajów lasu. Głównie granit z uzupełnieniem gnejsów	Możliwość otynkowania, likwidacji i wyburzenia. Zarośnięcie zdziczałymi drzewami i krzewami – zasłonięcie widoku.
12	Budynek gospodarczy, hodowla zwierząt, skład, towarzyszący przy domu, w obejściu gospodarczym Nr 7 51.575556, 20.390747	Miejscowe głązy i kamienie polodowcowe zebrane z okolicznych pól, skrajów lasu. Głównie granit z uzupełnieniem gnejsów	Możliwość otynkowania, likwidacji i wyburzenia
13 (Fot. 1)	Budynek gospodarczy, hodowla zwierząt, skład, towarzyszący przy domu, w obejściu gospodarczym	Miejscowe głązy i kamienie polodowcowe zebrane z okolicznych pól, skrajów lasu. Głównie granit z uzupełnieniem gnejsów	Możliwość otynkowania, likwidacji i wyburzenia. Zabudowa płotem betonowym.
14	Budynek gospodarczy, hodowla zwierząt, skład, towarzyszący przy domu, w obejściu gospodarczym	Miejscowe głązy i kamienie polodowcowe zebrane z okolicznych pól, skrajów lasu. Głównie granit z uzupełnieniem gnejsów	Możliwość otynkowania, likwidacji i wyburzenia
15 (Fot. 4) (Fot. 5)	Budynek gospodarczy, hodowla zwierząt, skład, towarzyszący przy domu, w obejściu gospodarczym (opuszczone gospodarstwo) + kopiec/piwniczka 51.572522, 20.390146	Miejscowe głązy i kamienie polodowcowe zebrane z okolicznych pól, skrajów lasu. Głównie granit z uzupełnieniem gnejsów	Możliwość otynkowania, likwidacji i wyburzenia. Zarośnięcie zdziczałymi drzewami i krzewami – zasłonięcie widoku.

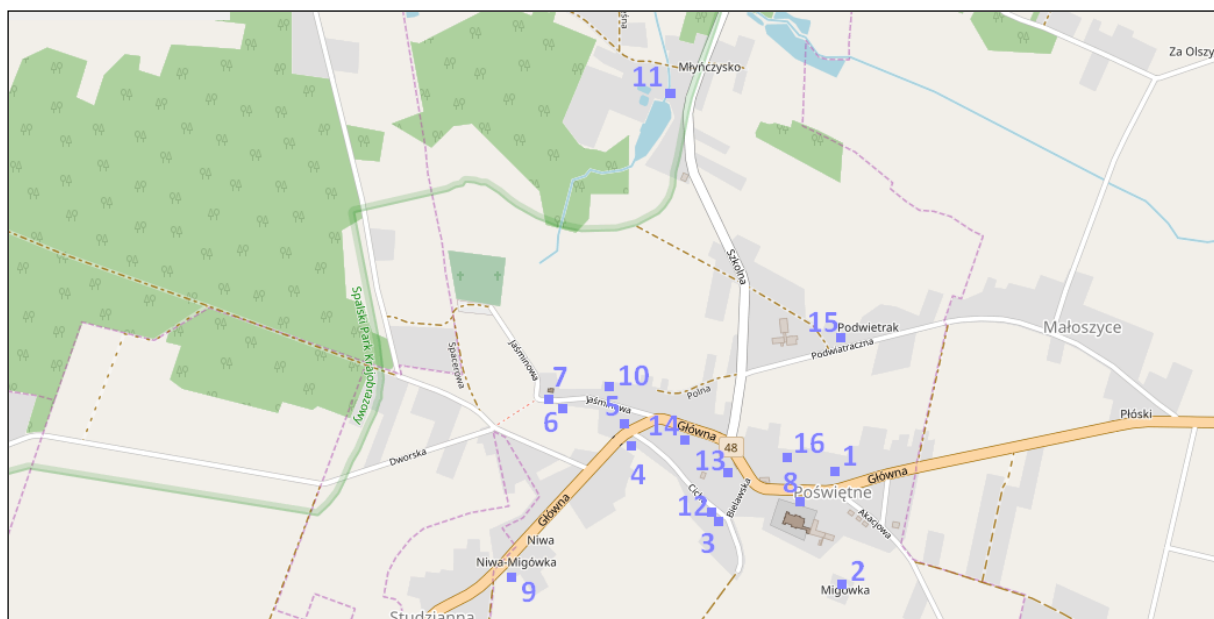

Ryc. 1. Rozmieszczenie wykazanych budowli z wykorzystaniem miejscowych materiałów skalnych i kamieni. Wólka Kuligowska. Legenda – Tabela 1. © autorzy OpenStreetMap

Tabela. 2. Wykaz tradycyjnych budowli z wykorzystaniem miejscowego materiału skalnego. Wieś Poświętne.

Lokalizacja (Ryc. 2)	Charakter budynku, numer posesji, współrzędne	Rodzaj skały/kamienia wykorzystany	Zagrożenia, uwagi
1 (Fot. 6)	Budynek gospodarczy, hodowla zwierząt, skład, towarzyszący przy domu, w obejściu gospodarczym. (posesja nr 30 Ul. Główna). 51.532225, 20.367736	Nieznana dotychczas wychodnia skalna z wsi Poręby (przysiółek Kamieniec). Ochrowy piaskowiec z środkowej jury, piętro aalen (wiek ok. 174 mln. lat)	Potencjalna możliwość i zagrożenie otynkowaniem, zarośnięcia krzakami, drzewami. Konieczne zabiegi eksponujące, informacyjne.
2 (Fot. 7)	Budynek gospodarczy, hodowla zwierząt, skład, towarzyszący przy domu, w obejściu gospodarczym. Posesja niezamieszkała. 51.529549, 20.367961	Bardzo ładny, stary budynek gospodarczy na tzw. "Migówce" koło klasztoru. Lokalny ochrowy piaskowiec w mieszance z granitami polodowcowymi.	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia. Konieczne zabiegi renowacyjne. Wskazujące do obiektu o znaczeniu turystycznym.
3	Budynek gospodarczy, hodowla zwierząt, skład, towarzyszący przy domu, w obejściu gospodarczym. Ulica Cicha.	Budynek wykonany z miejscowych kamieni polodowcowych – głównie granit.	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania.
4	Budynek gospodarczy, hodowla zwierząt, skład, towarzyszący przy domu, w obejściu gospodarczym. 51.532443, 20.359753	Budynek wykonany z miejscowych kamieni polodowcowych – głównie granit.	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania.
5 (Fot. 9)	Obórka, komórka. Ulica Główna 51.533320, 20.360065	Niszczący mały budynek gospodarczy. Mieszanka kamieni polnych z lokalnym piaskowcem z Kamieńca.	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania. Płot betonowy.
6 (Fot. 8)	Dawny budynek mieszkalny. Ulica Jaśminowa. 51.533854, 20.357898	Wysoki budynek o wykorzystaniu prawdopodobnie mieszkalnym, obecnie niezamieszkały. Przy kościele św. Józefa. Kamień ochrowy, piaskowiec, w wieku ok. 170 mln lat z dużą domieszką szarego piaskowca zza Pilicy z msc. Liciężna.	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia. Konieczne zabiegi renowacyjne. Wskazujące do obiektu o znaczeniu turystycznym (specjalistyczna turystyka geologiczna)
7 (Fot. 10)	Ogrodzenie kościoła św. Józefa, ul. Jaśminowa.	Głazy i kamienie polne (polodowcowe) w mieszance z miejscowym piaskowcem. Niezwykle malownicze i tradycyjne miejsce.	Należy unikać tynkowania ogrodzenia. Zniszczy to spójny i fragment krajobrazu kulturowego!
8 (Fot. 11)	Bruk, kocie łby – utwardzenie drogi i placu wokół Bazyliki i klasztoru.	Rzadki i ginący typ utwardzania lokalnych dróg gruntowych.	Należy ograniczyć zniszczenie poprzez możliwość ułożenia asfaltu.
9	Budynek gospodarczy, hodowla zwierząt, skład, towarzyszący przy domu, w obejściu gospodarczym. Ul. Główna 53 51.529994, 20.355590	Budynek wykonany z miejscowych kamieni polodowcowych – głównie granit. Uzupełnienie lokalny piaskowiec.	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania.

10	Ulica Jaśminowa 10 Budynek gospodarczy w obejściu.	Budynek z lokalnego piaskowca, z przysiółka Kamienic (Poręby)	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania.
11 (Fot.12)	Młynczysko, stary młyn na Strudze Studzieńskiej 51.540829, 20.361464	Podwalina konstrukcji młyna	
12 (Fot. 13)	Ul. Cicha 51.531190, 20.363402 Budynek gospodarczy/letnia kuchnia	Bardzo ładny budynek, zdobione fugi między kamieniami. Głazy polodowcowe.	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia. Konieczne zabiegi renowacyjne. Wskazujące do obiektu o znaczeniu turystycznym (specjalistyczna turystyka geologiczna)
13	Ul. Bielawska 51.531747, 20.363788 Budynek gospodarczy/komórka, na tyłach głównego budynku od ulicy	Budynek z lokalnego piaskowca, z przysiółka Kamienic (Poręby)	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania.
14	Ul. Główna Budynek gospodarczy/letnia kuchnia. 51.532992, 20.362377	Bardzo ładny budynek, zdobione fugi między kamieniami. Głazy polodowcowe, lokalny piaskowiec z Poręb.	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania.
15	Ul. Podwiatraczna 10 Budynek gospodarczy Opuszczone gospodarstwo 51.535324, 20.367888	Budynek wykonany z miejscowych kamieni polodowcowych – głównie granit.	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania, zarośnięcie przez krzaki.
16	Ul. Główna 51.532017, 20.365571 Duży budynek gospodarczy.	Budynek wykonany z rzadko spotykanego piaskowca z Żarnowa	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania, zarośnięcie przez krzaki.

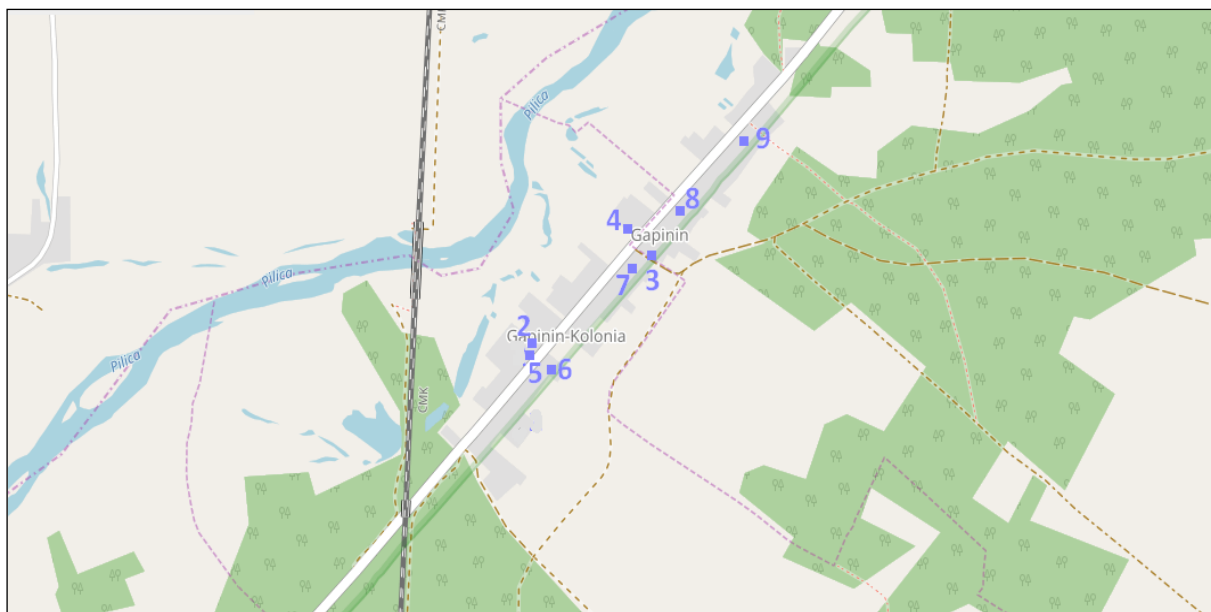

Ryc. 2. Rozmieszczenie wykazanych budowli z wykorzystaniem miejscowych materiałów skalnych i kamieni. Sołectwo - Poświętne. Legenda – Tabela 2. © autorzy OpenStreetMap

Tabela. 3. Wykaz tradycyjnych budowli z wykorzystaniem miejscowego materiału skalnego. Wieś Gapinin Kolonia oraz Gapinin.

Lokalizacja (Ryc. 3)	Charakter budynku, numer posesji, współrzędne	Rodzaj skały/kamienia wykorzystany	Zagrożenia, uwagi
2 (Fot. 15)	Opuszczony budynek gospodarczy 51.584290, 20.402034	Rzadki typ wykorzystywania lokalnej skały wydobywanej niegdyś na miejscu – ruda żelaza.	Zaślńięcie budynku chwastami, możliwość otynkowania lub wyburzenia.
3 (Fot. 14)	Budynek gospodarczy 51.585920, 20.406197	Głazy i kamienie polodowcowe	Zaślńięcie budynku, możliwość otynkowania lub wyburzenia.
4	Gapinin Kolonia 32 Budynek gospodarczy 51.586503, 20.405231	Głazy i kamienie polodowcowe	Zaślńięcie budynku, możliwość otynkowania lub wyburzenia, zaroślńięcie krzakami.
5	Gapinin – Kolonia 26 Budynek gospodarczy 51.583845, 20.401518	Głazy i kamienie polodowcowe	Zaślńięcie budynku, możliwość otynkowania lub wyburzenia, zaroślńięcie krzakami.
6 (Fot. 17)	Gapinin – Kolonia Budynek gospodarczy, bez dachu 51.584172, 20.403038	Głazy i kamienie polodowcowe ładnie wyeksponowany, czytelny	Zaślńięcie budynku, możliwość otynkowania lub wyburzenia, zaroślńięcie krzakami. Konieczność odślńięcia, renowacji, wskazania do celów promocyjnych.
7	Gapinin – Kolonia 1B Budynek gospodarczy	Głazy i kamienie polodowcowe	Zaślńięcie budynku, możliwość otynkowania lub wyburzenia, zaroślńięcie krzakami.

8 (Fot. 16)	Gapinin 17 51.586769, 20.406707 2 niszczące budynki gospodarcze	Rzadki typ wykorzystywania lokalnej skały wydobywanej niegdyś na miejscu – ruda żelaza. W mieszance z polnymi kamieniami polodowcowymi.	Zastąpienie budynku, możliwość otynkowania lub wyburzenia, zarośnięcie krzakami. Konieczność odsłonięcia, renowacji, wskazania do celów promocyjnych.
9	Gapinin 4 Budynek gospodarczy	Głazy i kamienie polodowcowe	Zastąpienie budynku, możliwość otynkowania lub wyburzenia.

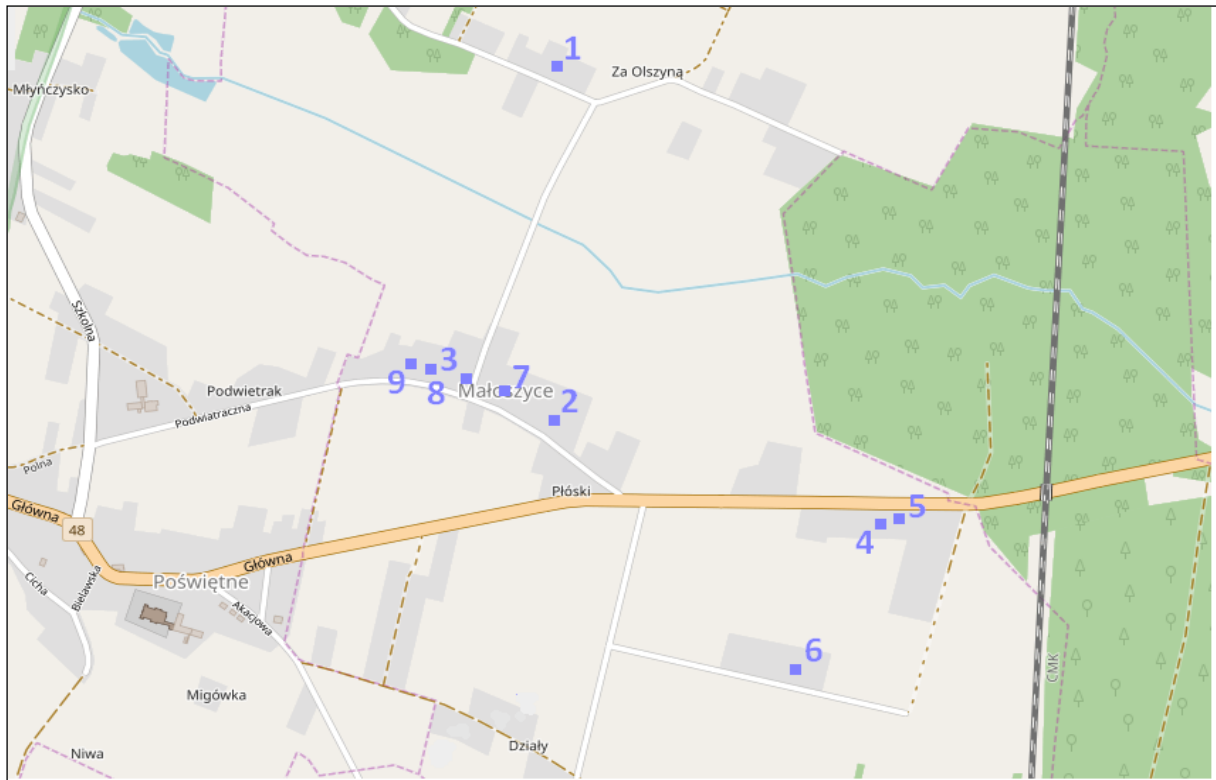

Ryc. 3. Rozmieszczenie wykazanych budowli z wykorzystaniem miejscowych materiałów skalnych i kamieni. Gapinin Kolonia i Gapinin. Legenda – Tabela 3. © autorzy OpenStreetMap

Tabela. 4. Wykaz tradycyjnych budowli z wykorzystaniem miejscowego materiału skalnego. Wieś Małoszyce.

Lokalizacja (Ryc. 4)	Charakter budynku, numer posesji, współrzędne	Rodzaj skały/kamienia wykorzystany	Zagrożenia, uwagi
1	Małoszyce Nr 38	Głazy, kamienie narzutowe, polodowcowe, głównie granity	Potencjalna możliwość i zagrożenie otynkowaniem, zarośnięcie krzakami, drzewami.
2 (Fot. 18)	Małoszyce Budynek gospodarczy, hodowla zwierząt 51.535057, 20.377975	Głazy, kamienie narzutowe, polodowcowe, głównie granity. Domieszka miejscowego piaskowca.	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.

3(Fot. 19)	Małoszyce Bardzo ładny, mocno zaniedbany budynek gospodarczy – dobrze wyeksponowany. 51.535734, 20.375652	Głazy, kamienie narzutowe, polodowcowe, głównie granity oraz lokalny piaskowiec z Poręb. Uzupełnienie - cegła.	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania. Konieczne zabiegi renowacyjne. Wskazujące do obiektu o znaczeniu turystycznym.
4	Małoszyce Przy drodze DK 48 51.532964, 20.388119 Budynek gospodarczy.	Głazy, kamienie narzutowe, polodowcowe, głównie granity	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.
5	Małoszyce Przy drodze DK 48 Budynek gospodarczy. 51.532957, 20.387293	Głazy, kamienie narzutowe, polodowcowe, głównie granity	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.
6	Małoszyce Budynek gospodarczy 51.530020, 20.385716	Głazy, kamienie narzutowe, polodowcowe, głównie granity.	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.
7	Małoszyce Budynek gospodarczy 51.535497, 20.376720	Głazy, kamienie narzutowe, polodowcowe, głównie granity. W bardzo ładnym i zadbanym zestawieniu z czerwoną dawną cegłą.	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe. Rekomendacja przeznaczenia budynku do działań promocyjnych, turystycznych.
8	Małoszyce 16 Budynek gospodarczy	Głazy, kamienie narzutowe, polodowcowe, głównie granity.	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.
9	Małoszyce 14 Budynek gospodarczy	Głazy, kamienie narzutowe, polodowcowe, głównie granity.	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.

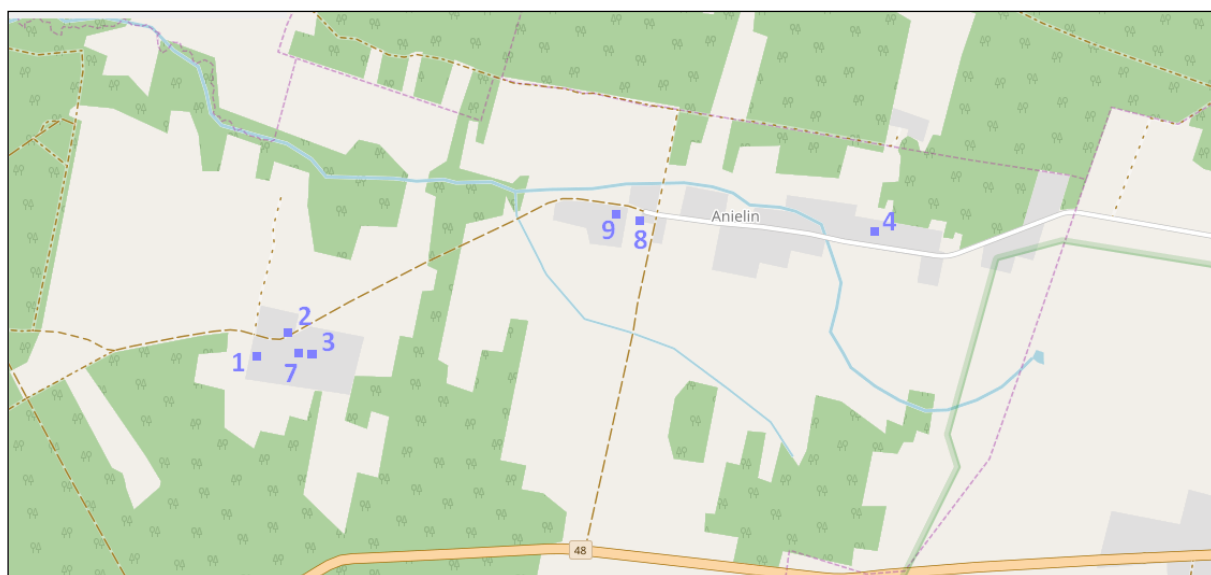

Ryc. 4. Rozmieszczenie wykazanych budowli z wykorzystaniem miejscowych materiałów skalnych i kamieni. Małoszyce. Legenda – Tabela 4. © autorzy OpenStreetMap

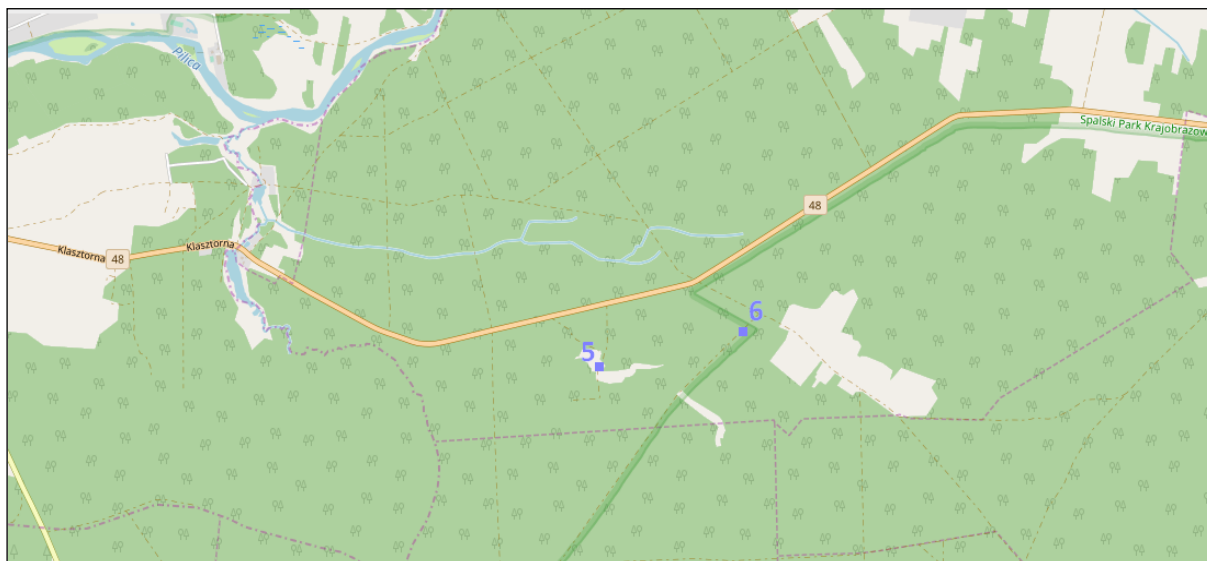
Tabela. 5. Wykaz tradycyjnych budowli z wykorzystaniem miejscowego materiału skalnego. Wieś Anielin.

Lokalizacja (Ryc. 5)	Charakter budynku, numer posesji, współrzędne	Rodzaj skały/kamienia wykorzystany	Zagrożenia, uwagi
1 (Fot. 24)	Anielin, zachodni kraniec wsi. Budynek gospodarczy. 51.529560, 20.305496	Kamienie i głązy polodowcowe. Mozaika.	Zagrożenie i możliwość otynkowania, zarośnięcia krzakami, drzewami. Obiekt z możliwościami turystycznymi/promującymi – widoczny z drogi z szanica Hubala.
2 (Fot. 20)	Anielin, zachodni kraniec wsi. Budynek gospodarczy. 51.530194, 20.307116	Kamienie i głązy polodowcowe. Mozaika.	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.
3	Anielin, zachodni kraniec wsi. Budynek gospodarczy. Zniszczony. 51.529927, 20.308704	Kamienie i głązy polodowcowe. Mozaika.	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania.

4 (Fot. 21)	Anielin, wschodni kraniec wsi. Budynek gospodarczy. 51.532497, 20.330634	Kamienie i głazy polodowcowe. Mozaika. Bardzo ładny budynek.	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe. Konieczne zabiegi renowacyjne. Wskazujące do obiektu o znaczeniu turystycznym
5 (Fot. 22)	Anielin (dawna leśniczówka Wytoka, stawy pstrągarnia) Budynek gospodarczy 51.512695, 20.280895	Podmurówka. Żelazisty piaskowiec pochodzący z Dęborzeczek lub Inowłódza.	
6 (Fot. 23)	Anielin (droga gruntowa osada Ceteń) 51.514451, 20.292257	Kamienie polne, bruk, kocie łby.	Rekomendacja nie zalewania asfaltem, pozostawienie w dotychczasowym kształcie. Coraz radszy przykład dawnego budownictwa drogowego. Możliwość plenerów filmowych, ujęć, zdjęć, wycieczek.
7	Anielin 71 51.529877, 20.308674 Budynek gospodarczy – bardzo zniszczony.	Kamienie i głazy polodowcowe. Mozaika.	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania, zarośnięcia krzakami – procesy niepożądane .
8	Anielin 43 Budynek gospodarczy 51.533052, 20.319838	Piaskowiec (żelazisty z Inowłódza bądź żarnowski)	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania, zarośnięcia krzakami – procesy niepożądane .
9	Anielin 51.533222, 20.318679 Resztki budynku gospodarczego	Kamienie i głazy polodowcowe. Mozaika.	

Ryc. 5. Rozmieszczenie wykazanych budowli z wykorzystaniem miejscowych materiałów skalnych i kamieni. Anielin. Legenda – Tabela 5. Cz. 1. © autorzy OpenStreetMap

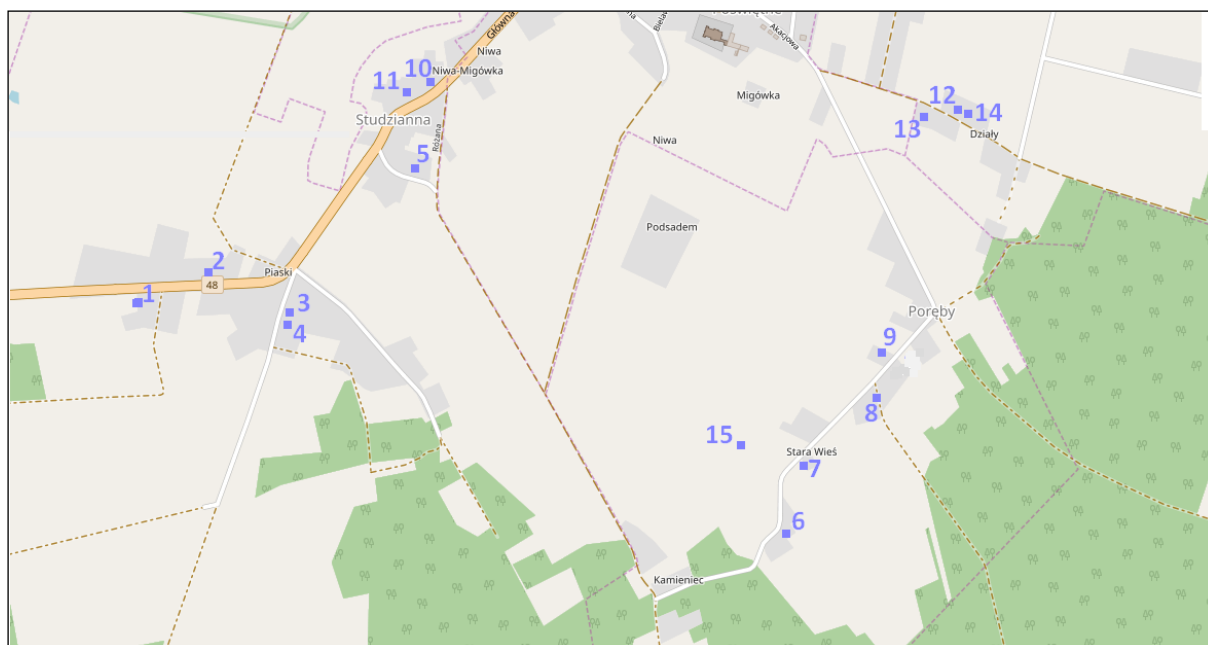
Ryc. 5. Rozmieszczenie wykazanych budowli z wykorzystaniem miejscowych materiałów skalnych i kamieni. Anielin. Legenda – Tabela 5. Cz. 2. © autorzy OpenStreetMap

Tabela. 6. Wykaz tradycyjnych budowli z wykorzystaniem miejscowego materiału skalnego. Wieś Studzianna i Poręby.

Lokalizacja (Ryc. 6)	Charakter budynku, numer posesji, współrzędne	Rodzaj skały/kamienia wykorzystany	Zagrożenia, uwagi
1	Studzianna 75 Budynek gospodarczy, towarzyszący 51.524066, 20.342243	Kamienie i gązły polodowcowe. Mozaika.	Zagrożenie i możliwość otynkowania, zarośnięcia krzakami, drzewami.
2 (Fot. 25)	Studzianna 70 51.524874, 20.344957 Opuszczony budynek gospodarczy - obórka	Miejscowy piaskowiec aaleński, wydobyt w Porębach (Kamieńcu)	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.
3 (Fot. 26)	Studzianna Opuszczony budynek gospodarczy 51.524046, 20.348616	Miejscowy piaskowiec aaleński, wydobyt w Porębach (Kamieńcu)	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe. Konieczne zabiegi renowacyjne i eksponujące. Wskazujące do obiektu o znaczeniu turystycznym
4 (Fot. 27)	Studzianna Budynek gospodarczy 51.523726, 20.348412	Miejscowy piaskowiec aaleński, wydobyt w Porębach (Kamieńcu)	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.

5 (Fot. 30)	Stuzianna Budynek gospodarczy, opuszczony, niszczący 51.527617, 20.353551	Miejscowy piaskowiec aaleński, wydobyt w Porębach (Kamieńcu)	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe. Konieczne zabiegi renowacyjne. Wskazujące do obiektu o znaczeniu turystycznym
6 (Fot. 28)	Poręby Budynek gospodarczy Nr 39 51.517856, 20.368550	Bardzo ładna ekspozycja zachodniej ściany budynku. Mozaika kamieni i głazów polodowcowych (większość) z domieszką miejscowego piaskowca.	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.
7	Poręby, nr 35 Budynek gospodarczy 51.518691, 20.369194	Kamienie i głazy polodowcowe. Mozaika.	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe. Konieczne zabiegi eksponujące. Wskazujące do obiektu o znaczeniu turystycznym.
8 (Fot. 29) (Fot. 34)	Poręby Budynek gospodarczy 51.521493, 20.372987	ładny budynek w dawnym charakterze, ozdobne ceglane łuki nad drzwiami, dominujący piaskowiec lokalny	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe. Konieczne zabiegi eksponujące, opisujące. Wskazujące do obektu o znaczeniu turystycznym.
9	Poręby Budynek gospodarczy	Kamienie i głazy polodowcowe, mozaika.	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.
10	Stuzianna, nr 9 51.529982, 20.354435	2 budynki gospodarcze. Miejscowy piaskowiec aaleński, wydobywany w Porębach (Kamieńcu) + głazy i kamienie polodowcowe. W obejściu	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.
11	Stuzianna nr 11 51.529545, 20.353732	Budynek gospodarczy. W obejściu. Miejscowy piaskowiec aaleński, wydobyt w Porębach (Kamieńcu) + głazy i kamienie polodowcowe.	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.
12 (Fot. 31)	Poręby (Działy) Dawne, opuszczone i zarośnięte tradycyjne obejście Budynek gospodarczy 51.529146, 20.376554	Głazy, kamienie narzutowe, polodowcowe, głównie granity. W mieszance z lokalnym piaskowcem wydobywanym w Porębach.	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.
13 (Fot. 32)	Poręby (Działy) Obora 51.528919, 20.375309	Głazy, kamienie narzutowe, polodowcowe, głównie granity. W mieszance z lokalnym piaskowcem wydobywanym w Porębach.	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.

14	Poręby (Działy), posesja 7 Bardzo zniszczona obórka/budynek gospodarczy 51.528876, 20.377171	Głazy, kamienie narzutowe, polodowcowe, głównie granity. W mieszance z lokalnym piaskowcem wydobywanym w Porębach.	Potencjalna możliwość ostatecznego zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.
15 (Fot. 33)	Poręby Budynek gospodarczy, w obejściu 51.520819, 20.366356	Głazy, kamienie narzutowe, polodowcowe, głównie granity. W mieszance z lokalnym piaskowcem wydobywanym w Porębach.	Potencjalna możliwość ostatecznego zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe. Konieczne zabiegi eksponujące, opisujące. Wskazujące do obiektu o znaczeniu turystycznym, dobrze komponujące z sąsiednimi drewnianymi pojedynczymi zabudowaniami.

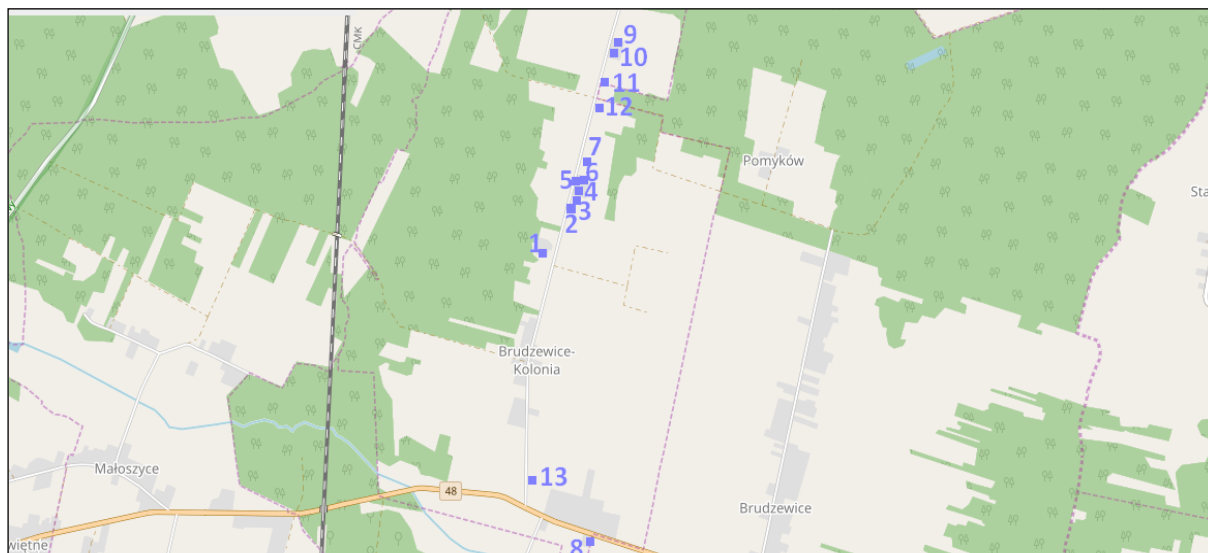

Ryc. 6. Rozmieszczenie wykazanych budowli z wykorzystaniem miejscowych materiałów skalnych i kamieni. Studzianna, Poręby. Legenda – Tabela 6. © autorzy OpenStreetMap

Tabela. 7. Wykaz tradycyjnych budowli z wykorzystaniem miejscowego materiału skalnego. Wieś Brudzewice - Kolonia.

Lokalizacja (Ryc. 7)	Charakter budynku, numer posesji, współrzędne	Rodzaj skały/kamienia wykorzystany	Zagrożenia, uwagi
1 (Fot. 37)	Brudzewice – Kolonia (Kaliszek), gospodarczy (funkcja obórki), w obejściu. 51.546273, 20.411122 Posesja 16	Kamienie i głazy polodowcowe. Mozaika.	Zagrożenie i potencjalna możliwość i zagrożenie otynkowania.

2	Brudzewice – Kolonia (Kaliszek), gospodarczy (funkcja obórki), w obejściu. Posesja 18	Kamienie i głązy polodowcowe. Mozaika.	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.
3	Brudzewice – Kolonia (Kaliszek), gospodarczy (funkcja obórki), w obejściu. Posesja 22	Kamienie i głązy polodowcowe. Mozaika.	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.
4	Brudzewice – Kolonia (Kaliszek), gospodarczy (funkcja obórki), w obejściu. Posesja 23	Kamienie i głązy polodowcowe. Mozaika.	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.
5	Brudzewice – Kolonia (Kaliszek), gospodarczy (funkcja obórki), w obejściu. Posesja 24	Kamienie i głązy polodowcowe. Mozaika.	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.
6 (Fot. 36)	Brudzewice – Kolonia (Kaliszek), gospodarczy (funkcja obórki), w obejściu. Posesja 25	Kamienie i głązy polodowcowe. Mozaika.	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe. Zalecenie oczyszczenia z krzaków.
7 (Fot. 35)	Brudzewice – Kolonia (Kaliszek), dwa gospodarcze (funkcja obórki), w obejściu. 51.551137, 20.415070	Kamienie i głązy polodowcowe. Mozaika.	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe. Konieczne zabiegi renowacyjne. Wskazujące do obiektu o znaczeniu turystycznym
8	Brudzewice – Kolonia, 48 (Dworskie) Budynek gospodarczy, przy drodze krajowej DK48 51.532024, 20.415323	Kamienie i głązy polodowcowe. Mozaika.	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.
9	Brudzewice – Kolonia, nr 33 (Komorniki) Budynek gospodarczy, w obejściu	Kamienie i głązy polodowcowe. Mozaika.	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.
10	Brudzewice – Kolonia, nr 28 (Komorniki) Budynek gospodarczy, w obejściu	Kamienie i głązy polodowcowe. Mozaika.	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.
11	Brudzewice – Kolonia (Komorniki) 51.554813, 20.416439 Budynek gospodarczy, w obejściu	Kamienie i głązy polodowcowe. Mozaika.	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe. Konieczne zabiegi renowacyjne. Wskazujące do obiektu o znaczeniu turystycznym
12	Brudzewice – Kolonia, nr 26 (Kaliszek) Budynek gospodarczy, w obejściu	Kamienie i głązy polodowcowe. Mozaika.	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.
13	Brudzewice – Kolonia 51.535123, 20.410206 Budynek gospodarczy, w obejściu	Kamienie i głązy polodowcowe. Mozaika.	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.

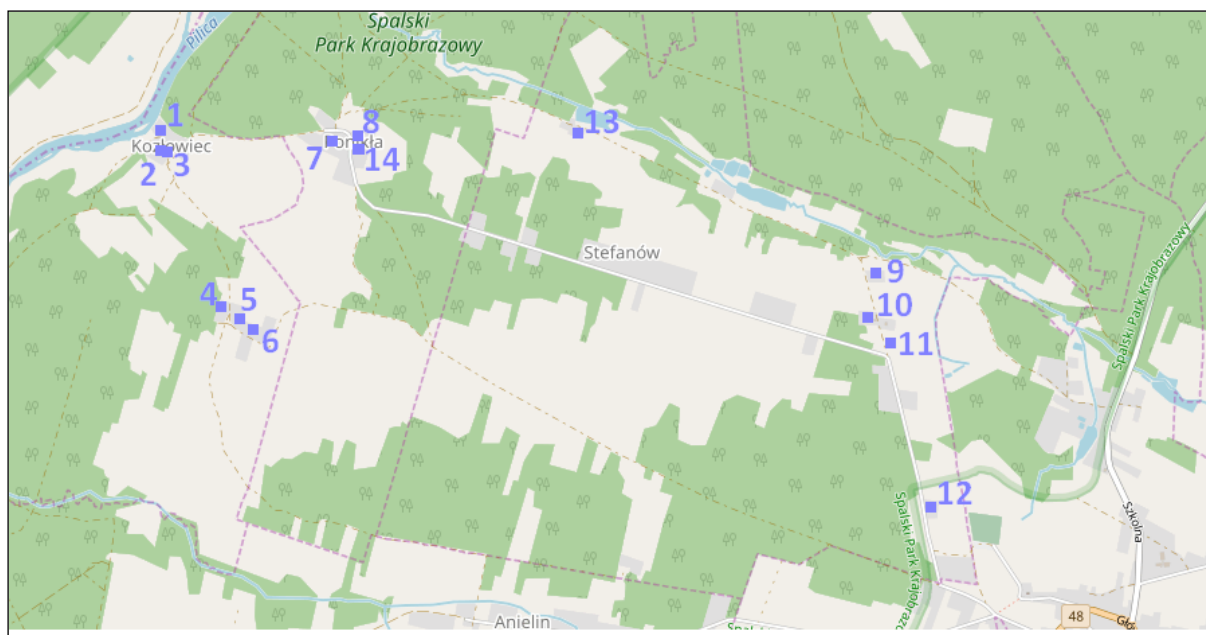

Ryc. 7. Rozmieszczenie wykazanych budowli z wykorzystaniem miejscowych materiałów skalnych i kamieni. Brudzewice - Kolonia. Legenda – Tabela 7. © autorzy OpenStreetMap

Tabela. 8. Wykaz tradycyjnych budowli z wykorzystaniem miejscowego materiału skalnego. Kozłowiec, Ponikła, Stefanów.

Lokalizacja (Ryc. 8)	Charakter budynku, numer posesji, współrzędne	Rodzaj skały/kamienia wykorzystany	Zagrożenia, uwagi
1 (Fot. 38)	Kozłowiec, gospodarstwo przy lesie, nad Pilicą Budynek gospodarczy 51.552620, 20.301797	Kamienie i głązy polodowcowe. Mozaika. Bardzo ładny i dobrze zachowany budynek	Zagrożenie i potencjalna możliwość i zagrożenie zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe. Konieczne zabiegi renowacyjne. Wskazujące do obiektu o znaczeniu turystycznym
2 (Fot. 39)	Kozłowiec Budynek gospodarczy 51.551746, 20.302848	Kamienie i głązy polodowcowe. Mozaika. Budynek dość mocno otynkowany, kamienie słabo widoczne.	
3	Kozłowiec Budynek gospodarczy 51.551803, 20.303403	Kamienie i głązy polodowcowe. Mozaika. Budynek dość mocno otynkowany, kamienie słabo widoczne.	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.
4 (Fot. 40)	Kozłowiec Budynek gospodarczy 51.545298, 20.305452	Kamienie i głązy polodowcowe. Mozaika.	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.
5	Kozłowiec Budynek gospodarczy 51.545191, 20.306739	Kamienie i głązy polodowcowe. Mozaika.	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.

6	Kozłowiec Budynek gospodarczy 51.544390, 20.308327	Kamienie i głazy polodowcowe. Mozaika.	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.
7	Ponikła Budynek gospodarczy, zniszczony dach 51.552076, 20.312018	Kamienie i głazy polodowcowe. Mozaika.	Rekomendacja odtworzenia i wyeksponowania.
8 (Fot. 41)	Ponikła 5 Budynek gospodarczy, 51.552223, 20.314260	Kamienie i głazy polodowcowe. Mozaika. Nowy metalowy dach – czerwony.	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.
9 (Fot. 45)	Stefanów Budynek gospodarczy 51.546839, 20.347493	Kamienie i głazy polodowcowe. Mozaika.	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.
10 (Fot. 43)	Stefanów Budynek gospodarczy	Kamienie i głazy polodowcowe. Mozaika. Bardzo ładny, zadbane i dobrze wyeksponowany budynek w obejściu.	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe. Konieczne zabiegi renowacyjne. Wskazujące do obiektu o znaczeniu turystycznym
11 (Fot. 44)	Stefanów Budynek gospodarczy 51.545144, 20.347117	Kamienie i głazy polodowcowe. Cegła. Mozaika. Bardzo ładny, opuszczone gospodarstwo.	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe. Konieczne zabiegi renowacyjne. Wskazujące do obiektu o znaczeniu turystycznym
12	Stefanów Budynek gospodarczy, stodoła. 51.544036, 20.348319	Kamienie polodowcowe w mozaice z piaskowcem z Poręb. Budynek o mieszanym, drewniano – kamiennym charakterze.	
13 (Fot. 42)	Stefanów („Dolina Młynów”) 51.552522, 20.328396	Kamienie i głazy polodowcowe. Mozaika. Bardzo ładny, zadbane i dobrze wyeksponowany budynek w obejściu.	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe. Konieczne zabiegi renowacyjne. Wskazujące do obiektu o znaczeniu turystycznym
14	Ponikła 4 51.551608, 20.314384	Kamienie i głazy polodowcowe. Mozaika.	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.

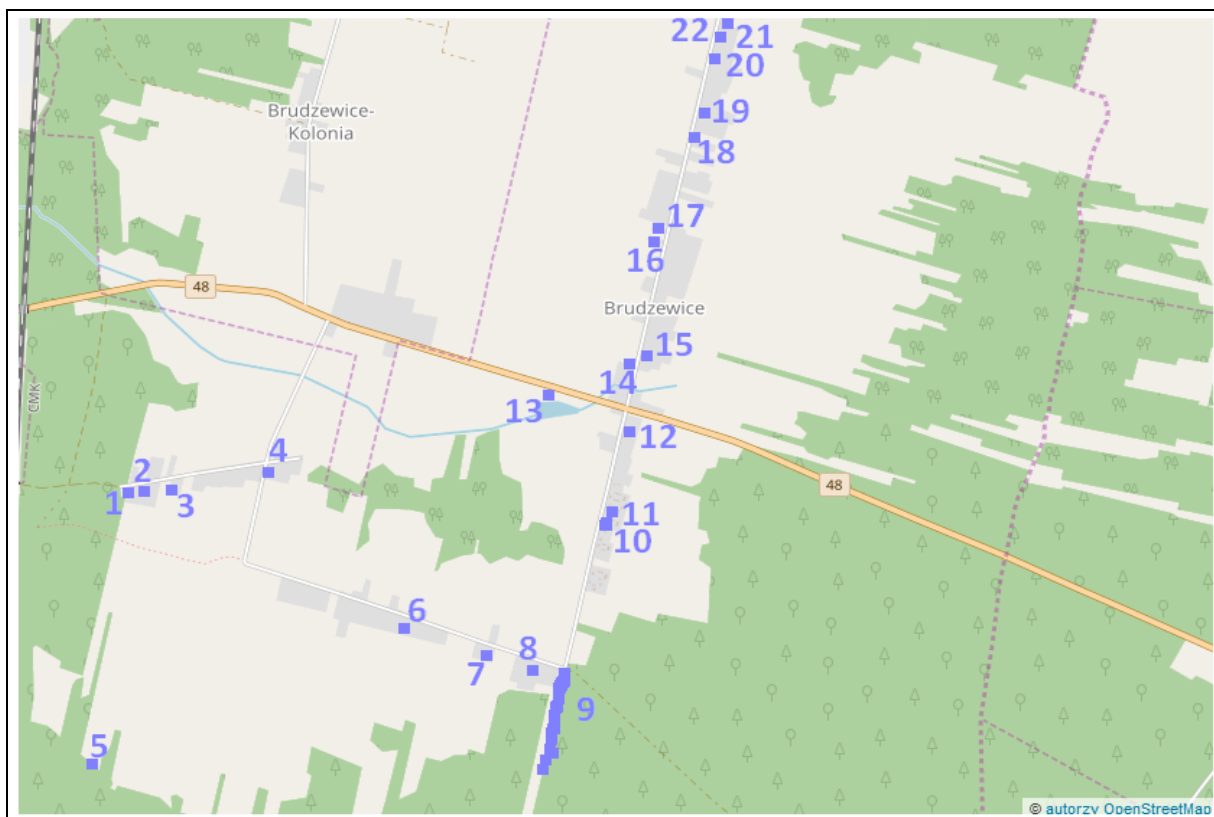
Ryc. 8. Rozmieszczenie wykazanych budowli z wykorzystaniem miejscowych materiałów skalnych i kamieni. Kozłowiec, Ponikła, Stefanów. Legenda – Tabela 8. © autorzy OpenStreetMap

Tabela. 9. Wykaz tradycyjnych budowli z wykorzystaniem miejscowego materiału skalnego. Brudzewice.

Lokalizacja (Ryc. 9)	Charakter budynku, numer posesji, współrzędne	Rodzaj skały/kamienia wykorzystany	Zagrożenia, uwagi
1	51.526455, 20.399459 Brudzewice – Iły Budynek gospodarczy	Kamienie i głazy polodowcowe. Mozaika.	Zagrożenie i potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.
2	51.526442, 20.400532 Brudzewice – Iły Budynek gospodarczy	Kamienie i głazy polodowcowe. Mozaika.	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.
3	51.526596, 20.402324 Brudzewice – Iły Budynek gospodarczy	Kamienie i głazy polodowcowe. Mozaika.	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.
4 (Fot. 46)	51.527263, 20.407613 Brudzewice – Iły Budynek gospodarczy	Kamienie i głazy polodowcowe. Mozaika.	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.
5 (Fot. 47) (Fot. 48)	51.515901, 20.396702 Kapliczka domkowa na skraju lasu	Kamienie i głazy polodowcowe. Mozaika. Dość mocno otynkowane, słabo widoczne. Głównie gnejsy.	Potencjalna możliwość otynkowania – działania niewłaściwe. Konieczne zabiegi renowacyjne. Wskazujące do obiektu o znaczeniu turystycznym
6	Brudzewice - Zanart	Kamienie i głazy polodowcowe. Mozaika.	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.

7	Brudzewice – Zanart 51.519880, 20.422076 Mocno zniszczony budynek gospodarczy	Kamienie i głazy polodowcowe. Mozaika. Opuszczona zagroda.	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.
8 (Fot. 49)	Brudzewice – Zanart Piwniczka/kopiec 51.519519, 20.423996	Kamienie i głazy polodowcowe. Mozaika.	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.
9 (Fot. 50)	Brudzewice – Jaźwiny Droga publiczna biegnąca do Radzic 51.517656, 20.424726	Rzadki już i widoczny przykład budowy i umacniania dróg piaszczystych kamieniami polnymi (kocie łby)	Konieczność zachowania fragmentów, nie utwardzania asfaltem.
10	Brudzewice – Jaźwiny, posesja nr 78 51.525287, 20.427880 Budynek gospodarczy	Kamienie i głazy polodowcowe. Mozaika.	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.
11 (Fot. 51)	Brudzewice – Jaźwiny, posesja nr 77 51.525814, 20.427923 Budynek gospodarczy	Kamienie i głazy polodowcowe. Mozaika.	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe. Konieczne zabiegi renowacyjne. Wskazujące do obiektu o znaczeniu turystycznym.
12 (Fot. 52)	Brudzewice – Jaźwiny Budynek gospodarczy 51.528824, 20.429339	Kamienie i głazy polodowcowe. Mozaika.	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.
13	Brudzewice 51.530426, 20.423578 Budynek gospodarczy	Kamienie i głazy polodowcowe. Mozaika. Bardzo zniszczony.	
14 (Fot. 53)	Brudzewice 51.531247, 20.429103 Budynek mieszkalny i gospodarczy Obok – posesje nr 2 i 3 (kamienne budynki gospodarcze)	Kamienie i głazy polodowcowe. Mozaika. Dobrze wyeksponowane, czytelne.	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe. Konieczne zabiegi renowacyjne. Wskazujące do obiektu o znaczeniu turystycznym
15	Brudzewice 51.531547, 20.430219 Budynek gospodarczy	Kamienie i głazy polodowcowe. Mozaika.	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.
16 (Fot. 54)	Brudzewice, posesja 10 51.536199, 20.430831 Budynek gospodarczy	Kamienie i głazy polodowcowe. Mozaika.	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.
17	Brudzewice, posesja 13 51.536966, 20.430917 Budynek gospodarczy	Kamienie i głazy polodowcowe. Mozaika.	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.
18	Brudzewice, posesja 43 Budynek gospodarczy	Kamienie i głazy polodowcowe. Mozaika.	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.

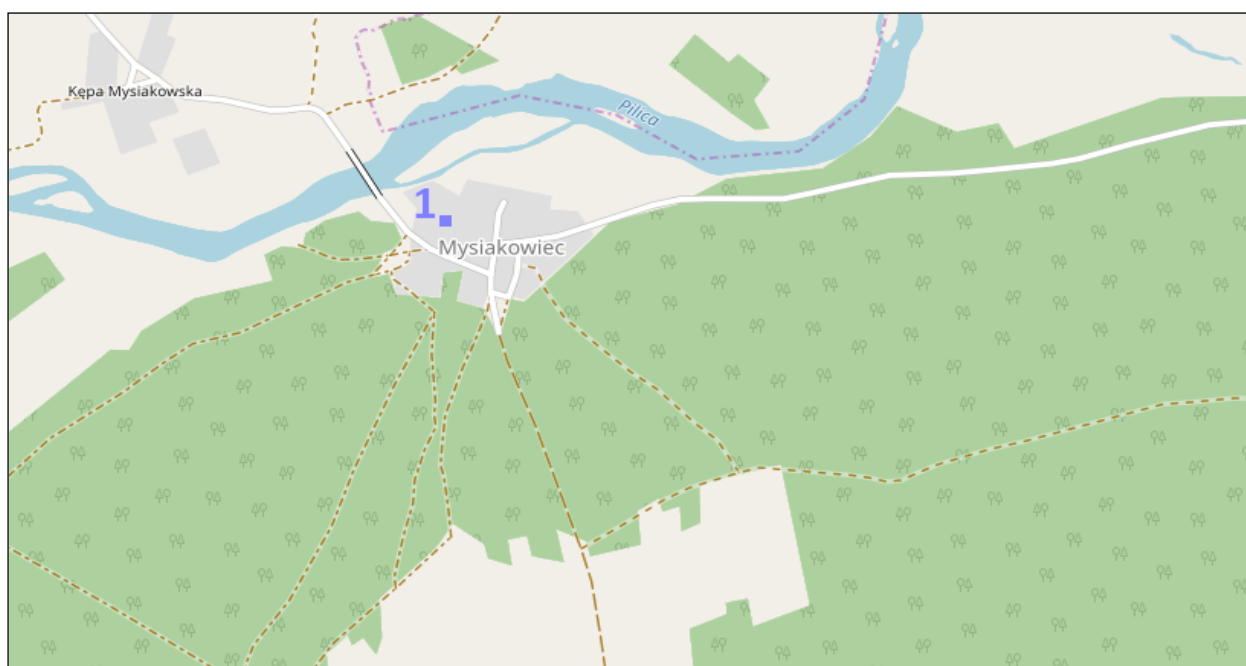
19	Brudzewice, posesja 37 Budynek gospodarczy	Kamienie i gązły polodowcowe. Mozaika.	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.
20	Brudzewice, posesja 27 Budynek gospodarczy	Kamienie i gązły polodowcowe. Mozaika.	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.
21	Brudzewice, posesja 24 Budynek gospodarczy	Kamienie i gązły polodowcowe. Mozaika.	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.
22	Brudzewice, posesja 21 Budynek gospodarczy	Kamienie i gązły polodowcowe. Mozaika.	Potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.

Ryc. 9. Rozmieszczenie wykazanych budowli z wykorzystaniem miejscowych materiałów skalnych i kamieni. Brudzewice. Legenda – Tabela 9. © autorzvw OpenStreetMap

Tabela. 10. Wykaz tradycyjnych budowli z wykorzystaniem miejscowego materiału skalnego. Mysiakowiec.

Lokalizacja (Ryc. 10)	Charakter budynku, numer posesji, współrzędne	Rodzaj skały/kamienia wykorzystany	Zagrożenia, uwagi
1 (Fot. 55)	51.573089, 20.337689 Mysiakowiec Budynek gospodarczy	Kamienie i gązły polodowcowe. Mozaika.	Zagrożenie i potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.

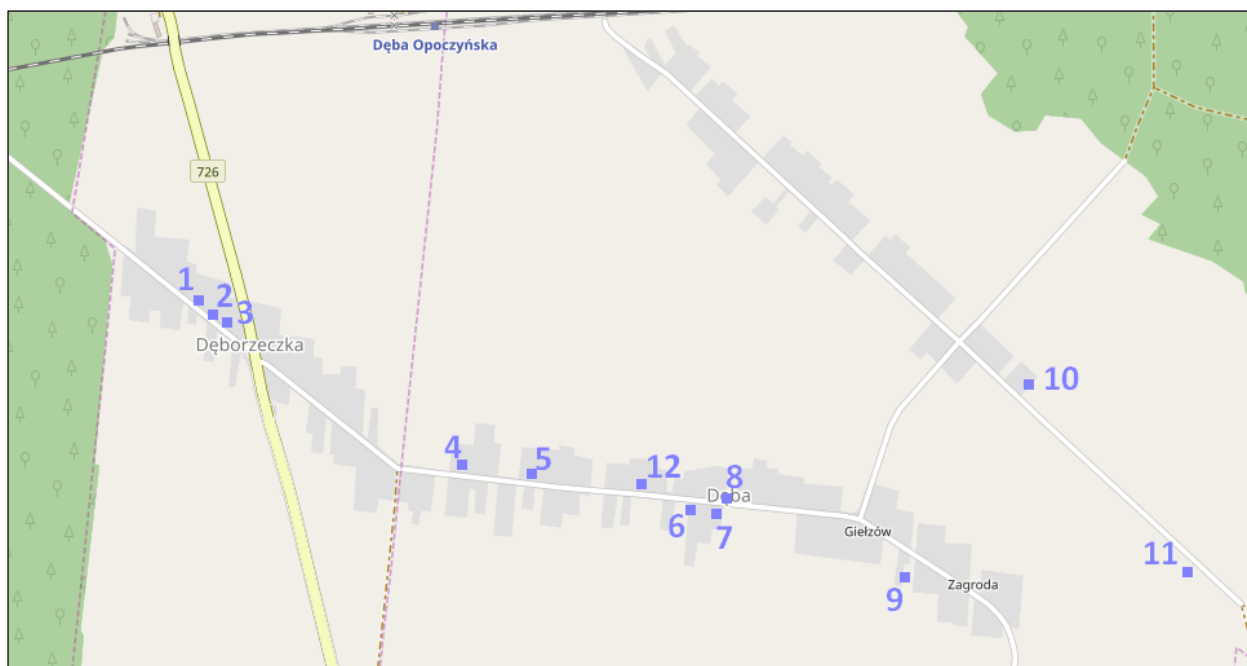

Ryc. 10. Rozmieszczenie wykazanych budowli z wykorzystaniem miejscowych materiałów skalnych i kamieni. Mysiakowice. Legenda – Tabela 10. © autorzy OpenStreetMap

Tabela. 11. Wykaz tradycyjnych budowli z wykorzystaniem miejscowego materiału skalnego. Dęborzecza, Dęba.

Lokalizacja (Ryc. 11)	Charakter budynku, numer posesji, współrzędne	Rodzaj skały/kamienia wykorzystany	Zagrożenia, uwagi
1	Dęborzecza nr 61	Górnojurajski żelazisty piaskowiec pochodzący z lokalnego niewielkiego wydobycia (przy drodze wojewódzkiej - obecnie niewidoczne) oraz transportowany z Inowłódza.	Zagrożenie i potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.
2	Dęborzecza nr 58 Budynek gospodarczy	Górnojurajski żelazisty piaskowiec pochodzący z lokalnego niewielkiego wydobycia (przy drodze wojewódzkiej - obecnie niewidoczne) oraz transportowany z Inowłódza. W mozaice z kamieniami polodowcowymi.	Zagrożenie i potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.
3	Dęborzecza, nr 52 Budynek gospodarczy	Górnojurajski żelazisty piaskowiec pochodzący z lokalnego niewielkiego wydobycia (przy drodze wojewódzkiej - obecnie niewidoczne) oraz transportowany z Inowłódza.	Zagrożenie i potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.

4	Dęba nr 15 Budynek gospodarczy	Górnojurajski żelazisty piaskowiec pochodzący z lokalnego niewielkiego wydobywania (przy drodze wojewódzkiej - obecnie niewidoczne) oraz transportowany z Inowłódza.	Bardzo ładnie komponująca się zadbana, stara obórka z wyglądem drewnianym domu. Zagrożenie i potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.
5	Dęba nr 21 Budynek gospodarczy	Kamienie	Zagrożenie i potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.
6	Dęba nr 56 Budynek gospodarczy	Górnojurajski żelazisty piaskowiec pochodzący z lokalnego niewielkiego wydobywania (przy drodze wojewódzkiej - obecnie niewidoczne) oraz transportowany z Inowłódza.	Zagrożenie i potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.
7	Dęba nr 48 Budynek gospodarczy	Górnojurajski żelazisty piaskowiec pochodzący z lokalnego niewielkiego wydobywania (przy drodze wojewódzkiej - obecnie niewidoczne) oraz transportowany z Inowłódza.	Zagrożenie i potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.
8	Dęba nr 51 Budynek gospodarczy	Górnojurajski żelazisty piaskowiec pochodzący z lokalnego niewielkiego wydobywania (przy drodze wojewódzkiej - obecnie niewidoczne) oraz transportowany z Inowłódza.	Zagrożenie i potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.
9	Dęba nr 78 Budynek gospodarczy	Kamienie	Zagrożenie i potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.
10	Dęba nr 132 Budynek gospodarczy	Głazy i kamienie polodowcowe.	Zagrożenie i potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.
11	Dęba nr 108 Budynek gospodarczy	Górnojurajski żelazisty piaskowiec pochodzący z lokalnego niewielkiego wydobywania (przy drodze wojewódzkiej - obecnie niewidoczne) oraz transportowany z Inowłódza.	Zagrożenie i potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.
12	Dęba nr 43 Budynek gospodarczy	Górnojurajski żelazisty piaskowiec pochodzący z lokalnego niewielkiego wydobywania (przy drodze wojewódzkiej - obecnie niewidoczne) oraz transportowany z Inowłódza.	Zagrożenie i potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.

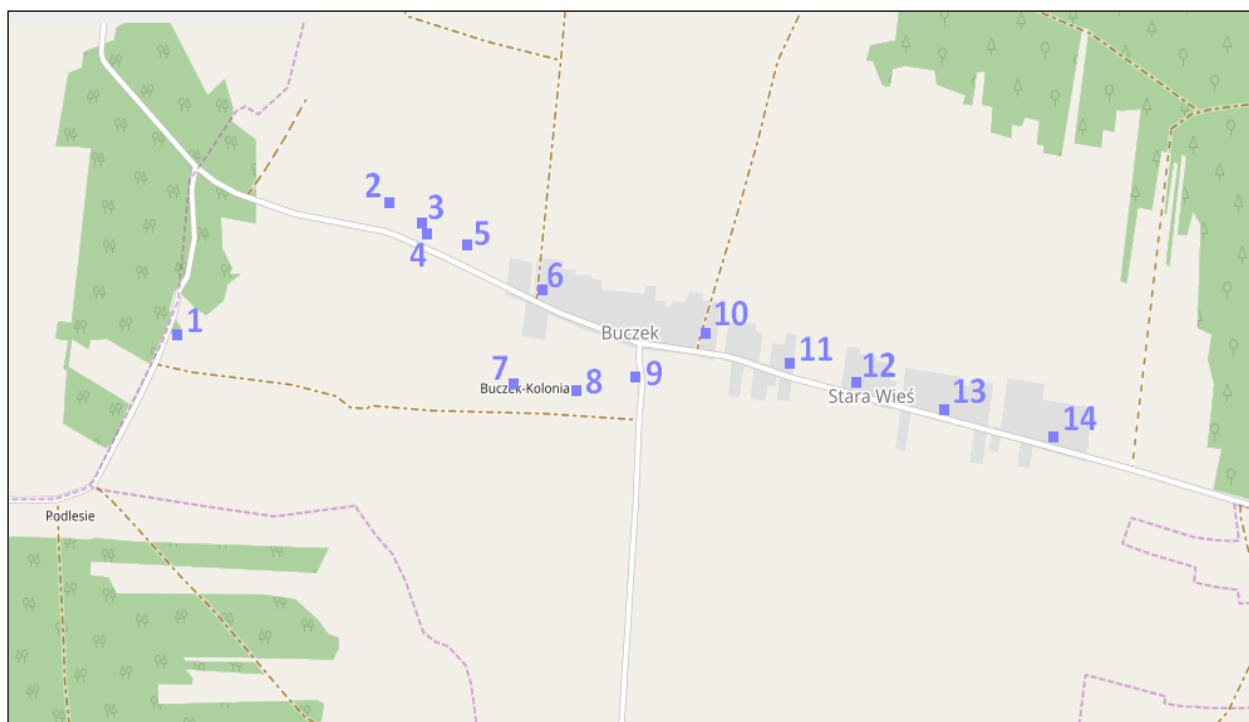

Ryc. 11. Rozmieszczenie wykazanych budowli z wykorzystaniem miejscowych materiałów skalnych i kamieni. Dęborzeczka, Dęba. Legenda – Tabela 11. © autorzy OpenStreetMap

Tabela. 12. Wykaz tradycyjnych budowli z wykorzystaniem miejscowego materiału skalnego. Buczek.

Lokalizacja (Ryc. 12)	Charakter budynku, numer posesji, współrzędne	Rodzaj skały/kamienia wykorzystany	Zagrożenia, uwagi
1	Buczek nr 93 51.460966, 20.279957	Piaskowiec żelazisty pochodzący z sąsiedniej Dęborzeczki. W podwalinie pojedyncze gązdy narzutowe – granity.	Zagrożenie i potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe. Rekomendacja przeznaczenia budynku do działań promocyjnych, edukacyjnych.
2	Buczek nr 142 51.463017, 20.287268 Budynek gospodarczy	Piaskowiec żelazisty pochodzący z sąsiedniej Dęborzeczki	Zagrożenie i potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.
3 (Fot. 60)	Buczek Opuszczona posesja 51.462614, 20.288116 Budynek gospodarczy	Zniszczona obora. Mozaika kamieni i gładów narzutowych.	Zagrożenie i potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe. Konieczność renowacji.
4 (Fot. 61)	Buczek Opuszczona posesja 51.462614, 20.288116 Piwniczka, kopiec	Zniszczona piwniczka/kopiec. Mieszanka różnorodnych skał z okolicy: - górno jurajski piaskowiec żelazisty z Dęborzeczki - jasny piaskowiec z Żarnowa - szary/ochrowy piaskowiec aaleński z Poręb	Zagrożenie i potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe. Konieczność renowacji.

5 (Fot. 62)	Buczek nr 130 51.461952, 20.290187 Budynek gospodarczy	Mieszanka różnorodnych skał z okolicy: - górnio jurajski piaskowiec żelazisty z Dęboreczki - jasny piaskowiec z Żarnowa - szary/ochrowy piaskowiec aaleński z Poręb	Zagrożenie i potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.
6 (Fot. 65)	Buczek nr 118 51.461434, 20.292231 Budynek gospodarczy	Mozaika głazów i kamieni polodowcowych, zdobiona fuga małymi kamyczkami.	Zagrożenie i potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe. Rekomendacja przeznaczenia budynku do działań promocyjnych, edukacyjnych.
7 (Fot. 66)	Buczek nr 129 51.459489, 20.290622 Budynek gospodarczy	Mieszanka różnorodnych skał z okolicy: - górnio jurajski piaskowiec żelazisty z Dęboreczki - jasny piaskowiec z Żarnowa - szary/ochrowy piaskowiec aaleński z Poręb	Zagrożenie i potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.
8	Buczek nr 139 Budynek gospodarczy 51.459556, 20.294066	Kamienie i głazy narzutowe (polodowcowe)	Zagrożenie i potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.
9 (Fot. 63)	Buczek 51.459730, 20.295547 Budynek gospodarczy	Kamienie i głazy narzutowe (polodowcowe)	Zagrożenie i potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.
10 (Fot. 67)	Buczek nr 84 51.460749, 20.297612 Budynek gospodarczy	Mieszanka jasnego piaskowca z Żarnowa z żelazistym piaskowcem z Dęboreczki i Inowłodza.	Zagrożenie i potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.
11	Buczek nr 79 Budynek gospodarczy	Mieszanka jasnego piaskowca z Żarnowa z żelazistym piaskowcem z Dęboreczki i Inowłodza.	Zagrożenie i potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.
12	Buczek nr 45 Budynek gospodarczy	Mieszanka jasnego piaskowca z Żarnowa z żelazistym piaskowcem z Dęboreczki i Inowłodza.	Zagrożenie i potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.
13	Buczek nr 64 Budynek gospodarczy	Mieszanka jasnego piaskowca z Żarnowa z żelazistym piaskowcem z Dęboreczki i Inowłodza.	Zagrożenie i potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.
14	Buczek nr 12 Budynek gospodarczy	Mieszanka jasnego piaskowca z Żarnowa z żelazistym piaskowcem z Dęboreczki i Inowłodza.	Zagrożenie i potencjalna możliwość zburzenia, zniszczenia, otynkowania – działania niewłaściwe.

Ryc. 12. Rozmieszczenie wykazanych budowli z wykorzystaniem miejscowych materiałów skalnych i kamieni. Buczek. Legenda – Tabela 12. © autorzy OpenStreetMap

Łącznie zidentyfikowano 148 obiektów budowlanych wykonanych z lokalnych i miejscowych materiałów skalnych i kamiennych. Opisano te, które były widoczne, nie otynkowane czy nie zalane asfaltem w przypadku dróg. Biorąc pod uwagę funkcję i rodzaj budynku dominowały obiekty użytkowane gospodarczo, towarzyszące w obejściach i wykorzystywane jako obórki, składy, komórki, piwniczki. W kilku przypadkach stwierdzono wykorzystanie kamieni i skał do budowy dawnych domów, lokalnych murków, podmurówek czy też lokalnych dróg. Szczególnym przypadkiem jest wykorzystanie kamieni polnych w budowie niewielkiej kapliczki typu domkowego w Brudzewicach na skraju lasu (Zanart). Uwzględniając rodzaje skał i kamiennych materiałów najliczniej wykorzystywane były głazy polodowcowe i narzutowe. Miejscowościami gdzie wykazano najwięcej takich budynków były: Brudzewice i Brudzewice Kolonia oraz Wólka Kuligowska. Rodzaj materiału użytego do dawnego budownictwa był zdeterminowany jego dostępnością w postaci lokalnych i miejscowych kamieniołomów, wychodni i odśnieżeń skalnych. I tak w Dębie, Buczku oraz Dęborzeczcze preferowany był żelazisty piaskowiec z górnej jury wydobywany w Dęborzeczcze i Inowłodzu. Stosowany był często w malowniczych mozaikach z kamieniami polnymi czy piaskowcami pochodzącymi z Żarnowa. Z kolei w miejscowościach: Poręby, Studzianna i Poświętne wyraźnie dominował lokalny piaskowiec aaleński z dawnego wyrobiska w przysiółku Kamieniec (Poręby). Jest to mało znany fakt i dotychczas nieopisana wychodnia skał mezozoicznych. Również dotychczas nieznanym zjawiskiem było wykorzystanie unikalnych na Mazowszu rud żelaza w Gapininie i Gapininie Kolonii. W kilku budynkach odnaleziono ślady żelazistych skał pochodzących z niewielkiej wychodni umiejscowionej w Gapininie nad starorzeczem przy Centralnej Magistrali Kolejowej.

Proponowane działania promujące kamienne i skalne konstrukcje jako walory gminy Poświętne:

- Rozpowszechnić ofertę - informację o możliwościach wykorzystania lokalnych surowców i istniejących już budowli:
 - w bazach danych, wykazach, katalogach, na stronie internetowej gminy, w różnorodnych wydawnictwach o gminie
- Zorganizować zajęcia wyjazdowe na terenie gminy np. dla studentów geografii, których pokłosem będą np. prace licencjackie czy magisterskie stanowiące szczegółowe opracowanie sposobów wykorzystania lokalnych surowców w budownictwie użytkowym i dekoracyjnym
- Sporządzić przewodnik/ mapę gminy wskazującą szczegółową lokalizację kamiennych budowli w gminie
- Gminny sondaż potrzeb i oczekiwań właścicieli kamiennych budowli w ich ratowaniu i ekspozycji, który będzie bazą danych dla utworzenia gminnego planu zachowania ich.
- Opracowanie gminnego programu wsparcia/ ratowania najcenniejszych budynków kamiennych
- Zorganizowanie gminnej konferencji poświęconej wartościom przyrodniczo-kulturowym kamiennych budowli oraz sposobom ich renowacji. Konferencja prowadzona przez naukowców głównie dla właścicieli posesji z kamiennymi budynkami.
- Opracowanie i oznakowanie ścieżki tematycznej nt. geologii, wartości przyrodniczych i kulturowych kamiennych budowli w gminie
- Organizacja plenerów malarskich, fotograficznych, wystaw ukazujących piękno i różnorodność budowli wykorzystujących lokalne surowce.
- Pozyskanie środków zewnętrznych na podstawie dokumentacji na renowację, promocję wykazanych dawnych budowli kamiennych.

ZAŁĄCZNIKI FOTOGRAFICZNE (KAMIENNE BUDOWLE)

Wólka Kuligowska

Fot. 1. Tradycyjna obórka - Wólka Kuligowska, st. nr 13, Ryc. 1.

Fot. 2. Budynek gospodarczy wybudowany z lokalnego kamienia polodowcowego. Wólka Kuligowska, st. nr 9, Ryc. 1.

Fot. 3. Wólka Kuligowska - połączenie tradycyjnego sposobu budownictwa "skalnego" z nowymi materiałami.

Fot. 4. Tradycyjne obejście z kamiennym budynkiem gospodarczym. Wólka Kuligowska, st. nr 15, Ryc. 1.

Fot. 5. Wólka Kuligowska, st. nr 15, Ryc. 1. Dawny kopiec/piwniczka wykonany z lokalnego materiału skalnego.

Poświętne

Fot. 6. Kamienna obórka, rzadki kamień piaskowcowy pozyskiwany z przysiółka Kamieniec w Porębach. St. nr 1, Ryc. 2

Fot. 7 Bardzo ładny, stary budynek gospodarczy na tzw. "Migówce" koło klasztoru. Lokalny ochrowy piaskowiec w mieszance z granitami polodowcowymi. Konieczna renowacja i wyeksponowanie. St. nr 2. Ryc. 2.

Fot. 8. Dawny budynek mieszkalny przy kościele św. Józefa. Miejscowy ochrowy kamień z Kamieńca (Poręby). St. nr 6, Ryc. 2.

Fot. 9. Zniszczona obórka - głązy i kamienie polne (polodowcowe) w mieszance z miejscowym piaskowcem ochrowo - szarym. St. nr 5, Ryc. 2.

Fot. 10. Ogrodzenie kościoła św. Józefa. Poświętne. Głązy i kamienie polne (polodowcowe) w mieszance z miejscowym piaskowcem ochrowo - szarym. St. nr 7, Ryc. 2.

Fot. 11. Bruk, tzw. kocie łby w otoczeniu klasztoru i Bazyliki. St. nr 8, Ryc. 2.

Fot. 12. Piaskowcowa podwalina starego młyna w Młyńczysku. St. 11, Ryc. 3.

Fot. 13. Bardzo ładny budynek gospodarczo/mieszkalny. Ul. Cicha. Głazy narzutowe. St. 12, Ryc. 3.

Gapinin Kolonia i Gapinin

Fot. 14. Użycie do budowy budynku gospodarczego lokalnych kamieni polnych naniesionych przez lodowiec. St. nr 3, Ryc. 3.

Fot. 15. Niespotykany na południowym Mazowszu przypadek wykorzystania do lokalnego budownictwa miejscowych rud żelaza. St. nr 2, Ryc. 3.

Fot. 16. Niespotykany na południowym Mazowszu przypadek wykorzystania do lokalnego budownictwa miejscowych rud żelaza. St. nr 8, Ryc. 3.

Fot. 17. Niszcząca obórka, bardzo ładnie prezentująca się na wyniesieniu. Konieczność działań renowacyjnych. St. nr 6, Ryc. 3.

Małoszyce

Fot. 18. Niewielka malownicza obórka. Małoszyce. St. nr 2, Ryc. 4. Mieszanka kamieni polodowcowych, piaskowców, cegły.

Fot. 19. Bardzo ładny układ wielu materiałów użytych do budowy miejscowej obory - głązy i kamienie polodowcowe, piaskowiec miejscowy, cegła. Małoszyce. St. nr 3, Ryc. 4.

Anielin

Fot. 20. Przykład harmonijnego z otoczeniem, wykorzystania lokalnych kamieni w dawnym budownictwie gospodarczym. Anielin. St. nr 2, Ryc. 5.

Fot. 21. Bardzo ładna obórka - możliwość zachowania w dotychczasowym kształcie, wyeksponowania i opisanie jako element turystyki specjalistycznej. Anielin, St. nr 4, Ryc. 5.

Fot. 22. Żelazisty piaskowiec inowłodzki (bądź z Dęborzeczeki). Wytoka. St. nr 5, Ryc. 5.

Fot. 23. Dawne kształtowanie nawierzchni dróg - kocimi łbami (bruk). Ceteń. St. nr 6, Ryc. 5.

Fot. 24. Kamienny budynek gospodarczy. Anielin. St. 1, Ryc. 5.

Stuzianna, Poręby

Fot. 25. Dawny budynek kamienny w połączeniu z drewnianą szopką. Stuzianna. St. nr 2, Ryc. 6.

Fot. 26. Opuszczony gospodarczy budynek kamienny, piaskowiec aaleński (miejscowy!). Stuzianna, St. nr 3, Ryc. 6.

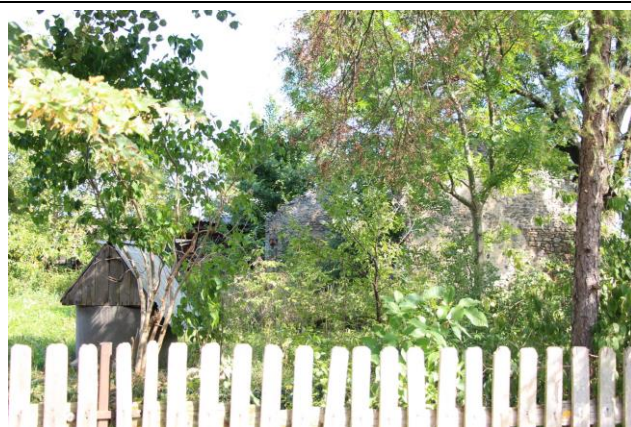
Fot. 27. Budynek gospodarczy, piaskowiec. Stuzianna. St. nr 4, Ryc. 6.

Fot. 28. Poręby nr 39, ciekawie wyeksponowana ściana zachodnia obory, mozaika kamienia i piaskowca. St. nr 6, Ryc. 7.

Fot. 29. Bardzo ładna obórka z lokalnie kopanego piaskowca z domieszką kamieni polnych. Poręby. St. 8, Ryc. 6.

Fot. 30. Opuszczona i niszcząca obórka. Studzianna. St. nr 5, Ryc. 6.

Fot. 31. Bardzo ładny układ wielu materiałów użytych do budowy miejscowej obory - głązy i kamienie polodowcowe, piaskowiec miejscowy, cegła. Poręby. St. nr 12, Ryc. 6.

Fot. 32. Stary "klimatyczny" budynek gospodarczy. Materiał - miejscowy piaskowiec.. Poręby, st. nr 13, Ryc. 6.

Fot. 33. Przykład łączenia różnych kamieni i skał. Poręby. St. nr 15, Ryc. 6.

Fot. 34. Bardzo ładna obórka z lokalnie kopanego piaskowca z domieszką kamieni polnych. Poręby. St. 8, Ryc. 6.

Brudzewice - Kolonia

Fot. 35. Kamienna obora, Brudzewice - Kolonia. St. 7, Ryc. 7.

Fot. 36. Kamienna obórka - głązy i kamienie polne/polodowcowe/narzutowe. St. 6, Ryc. 7. Konieczność odkrzaczenia.

Fot. 37. Obórka w obejściu, kamienie i głązy polodowcowe. Brudzewice - Kolonia, St. nr 1, Ryc. 7.

Kozłowiec, Ponikła, Stefanów

Fot. 38. Obórka, Kozłowiec, St. nr 1, Ryc. 8.

Fot. 39. Obórka. Kozłowiec. St. nr 2, Ryc. 8.

Fot. 40. Kozłowiec. Obórka. St. nr 4, Ryc. 8.

Fot. 41. Ponikła. Głazy i kamienie polodowcowe. Ponikła 5. St. nr 8. Ryc. 8.

Fot. 42. "Dolina Młynów", Stefanów. St. nr 13. Ryc. 8.

Fot. 43. Stefanów. Dobrze wyeksponowany, tradycyjny budynek gospodarczy. St. nr 10, Ryc. 8.

Fot. 44. Stefanów. Opuszczone gospodarstwo.
Dobrze zachowany dawny budynek. St. nr 11, Ryc. 8.

Fot. 45. Stefanów. Budynek gospodarczy. Kamienie polne.
St. nr 9, Ryc. 8.

Brudzewice

Fot. 46. Brudzewice (Iły), obiekt nr 4, Ryc. 9.

Fot. 47. Użyte kamienie polne do budowy małej domkowej kapliczki na skraju lasu. Obiekt nr 5, Ryc. 9. Brudzewice (Iły).

Fot. 48. Mała kapliczka domkowa wykonana z lokalnego kamienia. Obiekt nr 5, Ryc. 9. Konieczność renowacji, działań promocyjnych. Brudzewice (Iły).

Fot. 49. Przykład wykorzystania lokalnych kamieni do budowy piwniczek i ziemianek. Brudzewice (Zanart). St. nr 8, Ryc. 9.

Fot. 50. Konieczność zachowania dawnego charakteru lokalnej drogi brukowanej. Brudzewice (Zanart). St. nr 9, Ryc. 9.

Fot. 51. Bardzo ładny budynek gospodarczy - Brudzewice (Jaźwiny), posesja nr 77. St. nr 11, Ryc. 9.

Fot. 52. Budynek gospodarczy, Brudzewice (Jaźwiny), St. nr 12, Ryc. 9.

Fot. 53. Dobrze zachowane obejście z kamiennym budynkiem mieszkalnym i gospodarczym. Obiekt nr 14, Ryc. 9.

Fot. 54. Brudzewice - budynek gospodarczy, obiekt nr 16, Ryc. 9.

Mysiakowiec

Fot. 55. Mysiakowiec - obórka kamienna. St. nr 1, Ryc. 10.

Dęba i Dęborzecza

Fot. 56. Przykład wykorzystania miejscowego piaskowca żelazistego.

Fot. 57. Użycie w lokalnym budownictwie kamieni polnych (polodowcowych)

Fot. 58. Kamienie polodowcowe w lokalnym budownictwie - posesja nr 132 (Dęba).

Fot. 59. Przykład wykorzystania miejscowego piaskowca żelazistego.

Buczek

Fot. 60. Opuszczone gospodarstwo, kamienna obórka z polnych kamieni. St. nr 3, Ryc. 12.

Fot. 61. Opuszczone gospodarstwo - piwniczka z mieszanki piaskowców. St. nr 4, Ryc. 12.

Fot. 62. Mieszanka piaskowców jako element przenikających się wpływów głównych kierunków dostarczania surowców skalnych do lokalnego budownictwa. St. nr 5, Ryc. 12.

Fot. 63. Użycie gładów polodowcowych do miejscowego budownictwa. Stanowisko nr 9, Ryc. 12.

Fot. 64. Piaskowiec żelazisty - st. nr 1, Ryc. 12.

Fot. 65. Kamienie i gładzy polodowcowe. St. 6, Ryc. 12

Fot. 66. Użycie różnego rodzaju piaskowców. Obórka. Buczek - Kolonia. St. nr 7, Ryc. 12.

Fot. 67. Bardzo ładny budynek gospodarczy, przy lokalnej drodze, dobrze wyeksponowany. Piaskowiec żarnowski i inowłodzki. St. nr 10, Ryc. 12.